

БҮРЯД УНЭН

1992
МАРТ
5
Харгашан туулай
харын I
ЧЕТВЕРГ
гаргай 5
№ 44 (17403)
сэн 6 мүн.

Түүгэдэ арадай газетэ

БУХЫ ҮААЛИШАДТА, НУ ҮААЛИНН ФЕРМЕНУУДЭЙ БУСАД ХУДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ, КОЛХОЗ, ХОЗОУДАЙ АЖАЛША КОЛЛЕКТИВУУДТЭ, ТАРЯШАДАЙ (ФЕРМЕРСКЭ), УМСЫН, ХАМНАБАРИНН ХАХЫНУУДА, АГРОПРОМЫШЛЕННА, КОМПЛЕКСЫН БУХЫ ҮАЛБАРИНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД ОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭДТЭ ХАНДААН РЕСПУБЛИКЫН ДҮРБЭН МЯНГАТАНАЙ КЛУБАЙ ГЭШҮҮДЭЙ ХАНДАЛГА

Халаглан тэмдэглэхэ баатай болоноди. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнээн бүриһөө 3600 килограмм һу һаанан ферментүүдэйнай тоо урланданайхнаа үсөөрөө, мүн үнээн бүриһөө 4000 килограмм һу һаанан һаалинадайнай тоо арбан хүнөөр үсөөн болоо. Гэхэтэй хамта алиһше талаара орёо бэрхэтэй байһан үнгэрһон жэлдэ зарим коллективүүдэй, ажалай түрүүшүүлэй үнэн шударгы ажалашуулар тэндэ муу бэшэ үрэ дүнгүүд туйлагдаа гэжэ баһал тэмдэглэхэ болоноди. Мухар-Шабэрей районий Ленинэй нэрэмжитэ колхозой һу һаалин нэгдэхэ фермын коллектив (даагшань Н. А. Калашников) үнээн бүриһөө дунда ээргээр 4534 килограмм һу һаагаа һураһалай «Байгал» ажахын түбэй фермэ (даагшань В. М. Дубсанов) үнээн бүриһөө 4520 килограмм һу һаанан байна. Эндэ «Байгал» ажахын Посельскын, Кабакскын районий Байгал-гай ОНП-гай Тимлоин, Тарбаганай районий

«Советская Россия» колхозой һу һаалин I-дэхэ фермэ гэхэ мэтэ коллективүүд үнээн бүриһөө 3500 килограмма дээш һу һаагаа шадда. Республика соо 30 түрүү һаалишад тус тустаа үнээн бүриһөө 4000 килограмма дээш, тэрэ тоодо һураһалай «Байгал» ажахын бэрхэ һаалишад Г. В. Вторушина, Н. П. Родинова, Прибайкалнн районий «Нестеровский» совхозой һаалишан Н. А. Нартамышева тэгшэд 5000 килограммай хилэ даба. Түрүү ажахынуудай болон ферментүүдэй коллективүүдэй эрхим һаалишад дүй дүршэлөө хагахаа, адууһа малай ашаг шазмы, илангаһа үүдэй һу һаамы дээшлэжэ һуу тус тусы ажалашуулар тэндэ муу бэшэ үрэ дүнгүүд туйлагдаа гэжэ баһал тэмдэглэхэ болоноди. Мухар-Шабэрей районий Ленинэй нэрэмжитэ колхозой һу һаалин нэгдэхэ фермын коллектив (даагшань Н. А. Калашников) үнээн бүриһөө дунда ээргээр 4534 килограмм һу һаагаа һураһалай «Байгал» ажахын түбэй фермэ (даагшань В. М. Дубсанов) үнээн бүриһөө 4520 килограмм һу һаанан байна. Эндэ «Байгал» ажахын Посельскын, Кабакскын районий Байгал-гай ОНП-гай Тимлоин, Тарбаганай районий

эдуулжэ худэлмэриһе зүбөөр эмхиджэ шадда һаа, һу һаалин дээшлүүлэхэ эхэхэн нөөсэ бии байна гэжэ бидэ тоолоноди, эзэниһе өөһэ-дүһнөө үдэр бүрин ажал дээрлэхэ мэдэнэди. Түрүү үдэр республика соо үнэедэй тоо толгойн эхээр хороогожо байһанда һанаамнай зооно. Хайшаньшэ гэжэ һаан, һаалин малай тоо толгой олошоруулна, селекциһо болон үүтэриһе һайжаруула худэлмэриһе гуримшуула гэжэ эһэйлашагуй шуула гэжэ ажахынуудай болон предпринтүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ һануула, урлалха хүсэлтэйбиди. Бүрлэдай ССР-эй Хүдөө ажахын министрствэдэ, колхоз, совхозуудай, һу үйлдэбэрилэгшэ хабатай бусад предпринтүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ бидэ ингэжэ хандаха байһабиди. Таанад ферментүүдэ ажалай эмхиджэлэй түрүү онол аргаһууды, шэнэ технологи үргэнөөр нобтөрүүлжэ, түрүү коллективүүдэй дүй дүршэ-

лы һайнаар дэлгэрүүлжэ, ажалай түлөө гуримшуула, мал ажалай худэлмэриһэгшэдэй ажалай болон ажаһуудалай эрхэ байдлы һайжаруула талаар анхаралаа эхээр табигд болыт, оролдот гэжэ урлалнабиди. Район бүхэндэ һу үйлдэбэрилжэ, буйлуула талаар тусхай ассоциациһууды бии болгоһ гэжэ һүнэй промшленностин худэлмэриһэгшэдтэ ханданабиди. Тэршэлэн хүн зоной хубин болон таряшаддай (фермерскэ) ажалашууулай, промшленна предпринтүүдэй хамнабарин ажахынуудай үйлдэбэрилһон продуктууды бэлдэхэ, буйлуула худэлмэри үргэнөөр эмхиджэхэ саг эрээ. Малай ферментүүдэ барилга хээ, тэндэ онһон түбээрлэгшүүдэ тодохо, заһабарилха, талаар худэлмэриһэгшэдтэ предпринтүүдэй үзүүдгэ шэфектэ туйлаһана һэрэгэгит гэжэ промшленна предпринтүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаха байһабиди. Энэһынһе харюуда бидэ хэлсэһэйнгэ еһоор,

коллективүүдэ өөһэдынгөө продукцияр хүсэд хангаһабиди гэжэ уялга абанабиди. Бидэ, республикын дүрбэн мянган һаалишаддай клубай гэшүүд, хүн зоноо сагаан эдөөгээр худэлмэриһэгшэдтэ һу үйлдэбэрилжэ эрхэ дээшлүүлжэ гэжэ бүхы һаалинадыһе, һу һаалин ферментүүдэй бусад худэлмэриһэгшэдтэ, таряшаддай (фермерскэ), үмсын болон хамнабарин ажахынуудай коллективүүдэ урлалнабиди. Габшагай шангаар худэлжэ, ажалай, үйлдэбэрилһон болон технологиһеһа гурим, журамы һаринаар сахна шадда һаа, малай үбэлжэһэгшэ ехэ-тарза хоролтогуйгөөр дасаха, зунай бэлшээрин халада малаа эмхитэйгээр оруулаар бэлдэхэ 1992 ондо ажалда буриһы ехэ үрэ дүнгүүдэ туйлаха байһабиди. Дүрбэн мянган һаалинада клубай һанга болон ээлжээтэ уулзалга-зүблөөн дээрэ энэ Хандалга баталагдан абтаа.

Россин Федерациин
Правительство
Тогтоол
1992 оной февралын 26. № 122
Москва хото.

КОМАНДИРОВКЫН ГАРГАНУУДЫЕ ХАРИУЛХА ГУРИМУУД ТУХАЙ

Үнэ сэнгүүдэ эрид дээшлүүлһэнтэй дашарамдуулан, Россин Федерациин правительство ингэжэ тогтооно. 1. Россин Федерациин газар дэбисхэр дээрэ оршодог министрство, албан зургаан, гүрэнэй предпринтэ ба эмхи зургаануудай худэлмэриһэгшэдэй командировкодо гаргаһан гаргашанууды харюула удаадахи гурим тогтооно; таарамжатай документүүдээр баталагдан бодото гаргашань байрын түлөө сүүдээдэ 75 түхэриһе ехэ бэшэ мүнэ түлэхэ. Баталагдан документүүдэй угы һаань, байрын түлөө сүүдээдэ 35 түхэриһе түлэхэ; командировкын үдэр бүхэнэй түлөө сүүдэһэн гаргаша 45 түхэриһе харюула. Бюджетэй мүнөөр хангагдааг министрство, албан зургаан, гүрэнэй предпринтэ ба эмхи зургаануудай худэлмэриһэгшэд зарим онсо ушарта тус тогтоолой I-дэхэ пунктээр хараалагдан хэмжэһнээ дээрүү нэмэлтэ түбээр командировкодо абажа ершэн хунүүдтэ түлэхэ эрхэтэй гэжэ тодорхойлоо; бюджетэй эмхи зургаануудта—таданиһе хангаха зорилготойгоор һомологдон мүнэһе алманай ашаар; тусгаар жасаһа болон бусад аргаар хангагдааг эмхи зургаануудта—бии һаанан мүнэһэнгөө хэмжэһгээр; бусад эмхи зургаанууд ба предпринтүүдта—зуулар хараалагдан налогууды болон бюджеттэ зорюута оруула бусад түлөөриһүүдэ түлэһэнэй һүүдээр үлэһэн олоо оршын ашаар. 3. Предпринтэ ба эмхи зургаануудай худэлмэриһэгшэдэ хабсаргалын, заһабарилһын ба барилһын худэлмэриһүүдтэ, мэргэжэл дээшлүүлжэ курсануудта эльгэхээд, мүн холуур абажа ажал хэлэһэйһе, ээлжэһэй гуримаар ажаллаһанайһе гү, али полин худэлмэриһе, саг үргэлжэ замда абажа ажаллаһанайһе түлөө гаргагдан гаргашанууды харюула хэмжэе ба гурим харын болзорто Россин Федерациин Финансын министрствэтэй зүбшэжэ тодорхойло гээд Россин Федерациин Ажалай ба хүн зоһине ажаалаар хангаһан министрствэтэй зүбшэн хэлсээд, үнэ сэнгүүдэй хубилһан байдлы хараада абан, тус тогтоолоор тодорхойлодон командировкын гаргашанууды харюула хэмжэе хубилгаха эрхэ Россин Федерациин Финансын министрствэдэ олохо. 5. Ород мүнэ мүнөө үдэ хэрэглэжэ байһан урданай союзна республикануудта—Дулдыданги бэшэ гүрэнүүдэй хамтаралай гэшүүдтэ командировкодо яһан хунүүдтэ мүн тус тогтоолоор хараалагдан гуримаар гаргашанууды харюула гээд тодорхойлоно. Россин Федерациин правительство Түрүүлэгшын нэгдэхэ орлошо Г. БУРБУЛИС.

ИТАР-ТАСС ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

МОСКВА. Россин Федерациин Президент Б. Н. Ельцин тусбөөр хараалагдан бодото гаргажа, 1992 оной мартын 3-да Сочи хото яваа гээд Президентын хэлбэлэй албан мэдээһэн. * * * КПСС-эй ЦК-гай нитанай эрдэмэй институтай урданай Сайхан соо Горбачевэй жасна гэжэ нэрдэгдэн социал-политическэ шэнжэлгүнүүдэй жасатай танилсагтын баар ёһолол мартын 3-да Москвада үнгэрлээ. Жасе эмхидхэн байгуулагшад, тэрэнэй худэлмэриһэгшэд болон журналистүүд энэ үйлэ эрхэттэ үнэйһе бэлдэһэн байрлалы гээд тэрэ тэмдэглэһэн. Умсын, бага, хамтын ба аренид предпринтүүдэ, акционернэ бүлгэм ба фирмүүдтэ, байра барилһын кооперативууды ба фермерүүдэй ажахынууды эмхидхэхэ дуратай офицер гээд тухалха шэглэлтэй гээд тухалха программанууды тус хөлбон зоёхоно бэлүүлэ. Гална энэ холбоон экономика хубилтануудай болотор Турци, арелин политикнэ дэмжэхэ, Россин гүрэндэ үнэн сэхэ байхаар залуучууды хүмүүжүүлжэ гээд үнээн шэглэлээр офицерүүдэй Россин хол-ажал ябуула юм.

Малай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта

МАЛШАДАЙЛ ОРОЛДОЛГОҢОО ХА ЮМ

Нитын малай үбэлжэлгын эгээл харюусалгатай хаһа оронхой. Алиһе сагта январь—март һаранууд үбэлжэлгын эгээл хатуу үе болодог гэһэн. Һаяхан би нютагайгаа колхозуудай (тэдэһэй усад хагдаха гэжэ байгааһе һаань, малшаддай ажаллажал байна ха юм даа) зарим хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, үбэлжэлгын ябаса тухай хөөрлөһөн байһаб. — Адуу малай үбэлжэлгын бараг һайн үнгэрэхын тусга саг болзор соонь үбэлжэлгэ эөөжэ асарха хэрэгтэй,—гээд, «Коммунизм» колхозой ударидашаддай нэгэн Содном Убашевич Бамбалаев хөөрөө һэн.—Тимэһээ манай колхозой механикаторнуудтэ зеленко таһалдуулангүй асарха гэжэ оролдон мүнөө тэжээл зөөлгөн түлэг дуидаа. Тэрэ ажал февраль һарын тэн болотор дүүргэдэхэ ёһотой. Үнхөөрөө, зеленко тээһэн ашаанай тракторнууд, машинанууд үдэр һүнигуй Харһан талаһаа нааша Хара-Хужар, мүн тэндэхи Харһан ба Тообогор, Жаһанаа голлой эрьбээр

байрлаһан малшадта хунхирлэдэн ержэ, энэ шэмэтэ тэжээл асарша. Энэ колхозой механикатор хубууды бэлдэжэ шашуу һайн танихаб. Ажалша бэрхэ, бүхэриг хубууд юм даа. Аха дүүрэг Борис, Батор Унжуевууд, Борис, Клим Габановууд, Матвей Балданов болон бусад яһала бэрхэ механикаторнуудай тоодо ороһоор үнэйһи юм. Механикаторнууд үбэлдөө малшаддай эгээл хүндэтэй хунууды болодог ха. Тингэһүүдэ аргагүй. Тэжээл саг соогоо эөөжэ байһан хубууд хүндэтэй байха эрэгтэй. Харһан тала алар 470 гаран гектар талмай эсэлдэг юм. Эндэһээд зеленко малшадта асаргадла бшуу. — Зеленко эөөжэ дүүргээд, хубууд ямар ажал эрхилжэ байна?—гэжэ тэжээл бэлдэхгын цехэй ударидаша Содном Убашевичһээ дахин асуубаб. — Алал дутахагүй даа. Ерэхэ жэлдэ үбэлжэлгэ элбэгээр абахын тула нуга сибшалан дээрэ хүдэлжэ,—гэжэ тэрэ харюусаа бэлэй. Манай аймагай «50 лет

Октябрь» колхозойхид 2150 толгой эбэртэ бодо мал, 554 адуутай. Эндэ хонид гэжэ үгы юм. Малнуудын 21 гүүртэ, 3 нүрэг адуун боложо хубаагданхай. Энэ колхозой малшад үбэлэй эхнһээ мүнөөдөр хуретр нэгшые толгой мал гарса хоролтодо оруулаһгүй байна. Энэ ехэ һайн гэһэн. Малшадэй эршэтэ ажал, эдэһи үүсээл эндэ эли тодоор, тобойсо харагдана бшуу. «Балагта», Ленинэй нэрэмжитэ, «Улаан-Аха», «Найрамдал» колхозуудай малшадыһе яһала һайн худэлжэ байна гэжэ байһаб. Жэшээлхэдэ, «Найрамдал» колхозой Дөби голлой малшад Виктор ба Наталья Ошорогтонсой һахан уулзабаб. Залуу энэ айл хоёр жэлэй саада тээ Орлигто ажаллажа байһан юм. Теэд угаа үһа руу хаяхагүй тэгээтэл, малшад болоһоор 2 жэл болоһоо. — Мүнөө бизэ Балнэтэ үбэлжэжэ байнабиди. Өһөдөөһе һаймди, адуу малнайһе хүшэ тамиргаһан, гарза хоролтогуй даа,—гэжэ Наталья Иннокентьевна хэлээ һэн.

— Саһан бага. Эдөөлсэ һайн байна даа,—гэжэ нүхэри Виктор Балжинимас, вич нэмбэ.—Ингээд эл Саһан һайн байдаха бээ гэжэ халда бурхалда һанаһандаа элбэбард гээд асарһабиди. — Танай жажууда шөө айл бии гү? — Би даа. Василь Цыретович Нахашанов һуудаг. Тэрэн одоол адуу мал харалганай талаар, илангаһа һарлаа, хайгааһууды, ёһотой «академик» хүн лэ. Бидэндэ ехэ тунатай, багшман гээһэн. Энэ тэрэ юмэ асуугаад, лаһалад абакаһаш —яһала зохид хуршманай юм лэ,— гэжэ В. Ошоров намда хэлэе бэлэй. Зуб лэ даа. В. Ц. Нахашанов—аһалай ветеран. Һаян наһалһаа амгальтада гаранхай юм. Һарлаа, хайгаа бэлэбэриһлэхэ хэрэгтэ шэн габалгатай байһангайһа түлөө тэрэ Ажалай Алар Солын III нитанн орденээр шагнаһан байһа. * * * Юэһынхөө, Ага нютагай малшад энэ жэлэй үбэлжэлгын яһала һайн үнгэрэгжэ байна. В. ГАЛСАНОВ.

ТЭЭГДЫН ХОНИШОД УРАГШАТАЙ

Хурбын совхозой Тээгдын хонишод мүнөө жэлһингээ түл абалгы саг соонь, яһала һайнаар үнгэрэгжэ байһаб. Эхэ хонидыһе искусственна аргаар үржүүлжэ хожомшог хөгздөг болоһоной шалтанууд мүнөө хурьгад үшөө гарһан зайдаа. Хэдэн жэшээ дурдаа. Энгэртэ гэжэ газарта түбхинһэн К. А. Дыреновэй отарада 480 хонин тоологдо-

дог юм. Даб дээрэ 450 яад хурьган абтанхай. Энэ хонишон урдань хэдэн жэлэй туршда зуунатай тоодо ородог байһан юм. Нидондо жэлдэ зуһаг хониды түүрүүлэхэдэ, 100 хонин бутангаанар мүнөө хурьгад үшөө шадһан байха. Тэдэ хонидыһе мүнөө хоёрдохёо түрэнэ гээшэ. Тингэбэшые залуу хонидой толгой бүриһөө хурьга абахаб гэжэ ахалаһа

хонишон найдана. Энэ хонишон Александр хубуунгээ олон жэлэй туршда худэлдэг юм. Түл абалгы үдэ Ч.Д. Дабеев, С. Андреев гэгшэд хонишодто туйлаһа. Ахалаһа хонишон Р. Н. Нурмамедовай отарынхид мүн лэ туха сүлөөгүйгөөр ажаллаһа. Тэдэһэй хаража байһан 508 хонинһоо мүнөө дээрэ 345 хурьган абтаад байна.

Совхозой үбэлжэжэ дутамагүй гэхын аргагүй. Хабар эхилжэһэн. Харалган һалд хитай хабарай нютаг һалд угаа гээшэ. Тингэбэ даһаше, ажахын бэрхэ хонишод эршэмтэйгээр худэлжэ, бүхы малад гээлтэ хоролтогуйгөөр зүбэ нөгөөн дээрэ гаргаха бээ гэжэ бата найдамар. Г. ДАШИЦЕНОВ, «Шэнэ Үдэ» газетын корреспондент, Хорин аймаг.

БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

Районийнай хонишодой харюусалгатай хаһа эхилбэ. Охин-Булагай совхоз район соогоо эгээл олон хонидой, энэ һалбарие гол түлэ эрхилдэг ажахы юм. Һаяхан совхозой ахамад зоотехник А. М. Герасимов зоотехник-селекционер Н. П. Сидоров хоёртой эндэхи хонишодой отарануудар ябажа, түл абалгада хэр бэлдэһэн хараа бэмди. Ажахыда бүхэдөө 18498 хонин тоологдодог юм байна. Тэдэһэй 9331 толгойһе эхэ хонид болоно. Олон отарануудта түрүүшын хурьгад гарһаа эхилжэ. Уридшалан хэлэхэдэ, эхэ хонидой отарануудай хонишод энэ хандаа муу бэшээр бэлдэһэн байба. Эхэ хонидой хашаа, хурьга абаха байранууд саг соогоо заһабарилдажа, дулаалагданхай. Бүри зун байханда шэбхэн гаргагдаа, хашаань хатаагдаа. Түрүүшэй аргаар хашаа соохи агаар сөбөрлөхө

түхээрлэгэ энэ жэлдэ олонхи отарануудта тодхогодо. Имэ хашаанууд соо үнхөөрөөһе агаар сөбөр, амниагай үнэр үгы шашуу байгаа. Энэ хадаа эдүүр энэ хурьгадыһе түлжүүлжэ найдамтай арга болоно. Ушөө нэгэ шэнэ юмэһэн гэхэдэ, эдэ ажахынуудай эхэ хонидой хашаануудта нэмэлтэ сонхонууд хөгдөнхэй. Энэ хадаа һая гарһан хурьгадта һайнаар үлэдрээд байха. Тингээшые үлэдрээ хашаа соо гэрэлтэй. Тэршэлэн отара бүхэндэ хобто хөгдэжэ, үбэн хонидой хүлдэ хандажа үгтэнэ-гүй. Эхэ хонид дулаан уһаар ундаалуулагдана. Үһа халаха тухай түхээрлэгэ тодхондонхой. Энэ өөрын релетэй, сагай болоходо, өөрөө носожо, уһала халадаг, уһанай халаханда унтардаг байна. Энэһе хонишодой ажал һилээд хүндэ хэнэ. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр үнэйһи хонишон Г. Г. Ми-

хайловой бригадынхид совхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ һэн. Тэрэнтэй Ю. Г. Климов худэлдэг. Түл абаха үдэ тэдэһэй һамгад ержэ туһалдаг юм. Ингэжэ тус отарынхид хараалһан дабаа-гяа үлүүлэн дүүргэе бэлэй. Абаһан хурьгадта гарза багатайгаар түлжүүлжэ, хүндэ шэгүүртэйгээр тушаагаа, нооһоһе абаха даабарла үлүүлжэ һэн. Жалэй туршда хонишодто 6665 түхэриһэй аван үгтэһэн байгаа. Энэһингээ тэдэһе хурьгадтаһаа түлөө. Бүдхы гаргашануудыһе тоолоод байхадань, жэлэй һүүлдэ Михайловой бригада 16040 түхэриг гар дээрэ абаба, Тинхэдэ Ж. Б. Жигмитцерегой болоходо—14746, К. С. Рязуваевой бригада 9354 түхэриг абаа юм. Гэхэтэй хамта ачаадыда үрнэтэй хонишод баһал бии. Тэдэһэр энэ жэлдэ тэрэнэе түлэхэ. Совхозой түрүү хонишод

Михайлов Климов хоёртой отарада түрүүшын хурьгад абтанхай байгаа һэн. Хурьгадыһе бултадаа эдүүр энхэнүүд. Энэһэндэ байдальһе нулоһна хаш. Байра соонь сөбөр, дулаан. Эхэ хонидто үбэлжэ хэжэ үгэхэ хобтонодо алтай зохиодоо шабын түмэ-һөнэй хөгдөнхэй. Тэдэһэй үлэһэнэй өһоор, энэһе модоор хэлһэнэ үнэгүй болоно. Тингээд нимэ түмэр хаанашаһе олохоор. Михайлов өөрөө хонишон болоһоор оройдоол табан жэл худэлжэ байһабай. Урдань совхоздоо жоолошон яһанан юм. Гэбэшые ажалша бэрхэ һэн тула хараа байса амжалтанууды туйлаба. Мүнөө тэдэһэй отарада табан зуу гаран хонид тоологдоно. Булта тобир, тарган, үбэлжээлээршые барг хангадгдхай. Л. ЛУТОВСКИН, Вшүүрэй район.

Һаян жэлэй дүнгөөр үнээн бүриһөө 5032 килограмм республикын дүрбэн мянганатай ээргэдэ жагһан һураһалай «Байгал» ажахын (район) һаалишан Наталья Петровна Родинова дээрэ харанат. Һаян дун туйлаһанайгаа түлөө һаяхан тэрэ 1000 үлэ бэлдээр, ашиглаха түлөөһүгуй нууцлаһа, «Эхэ һүнэй мастер» гэһэн лентэ абаа. РАЙОНЫН ДҮРБЭН МЯНГАТАН ҮААЛИШАА ХАХЫНУУДАЙ ХУТЭЛБЭРИЛЭГШЭДТЭ УУЛЗАЛГА—ЗҮБЛӨӨНӨӨХ МАТЕМАТИКА ГАЗЕТЫН 2-ДОХИ НЮУРТА ТОЛИЛОГ.

ХИЛЭЭМЭН ОДЫТЭ БОЛОХОБ?

Хилээр нэгэ бүүлжэ хилээмэнэй сэн 18 түхэриһеһе галһи һураг суу республика доторнай түрүүнөөр тарашаба. Энэ баһал үнөөхи ээлжээ-шэ аугаа хаш гэжэ сэдхэхэлэ хэды заһабаше, хилээмэнэй 2-дохи заводой директор Виктор Лагеревта хонходооб. Һүнэй үнэ сэн нэмэхэдэ болохо, харин хэдэтэ энэ хэлэхэ аргагүйб. Бодоод үзэт даа: манай агараммыһе 6 түхэриһэй гурил ороно. Харин Бүдхынэ 1 түхэриг 80 мүнгөөр худалданабиди. Һүнэй манай завод нилээд гарзада ороно. Теэд манай худэлмэриһод ажаһуудалаа хүсэд хангаха үбэлжэ, ээлжээтэ амаралтаа һайнаар үнгэр-шүүлсэтэй. Мүнөө манай завод гүрэнэй сэнгээр да Гурлэй сүлөөтэ сэнтэй болло һаань, хилэ-эмэн хэлэхэ,—гээд Виктор Александрович мэдүүлээ. Т. ЦЫДЫШОВА.

УНШАГТЫ, ТАНИЛСАГТЫ

2-дохи нюурта—И. Тарасенко «Иггэн-тиггэн хандабал...» Э. Будаев «Шахарлуу байдалы хамтааран дабаля». 3-дахи нюурта—Б. Гармажапов «Түрэнэн дайда, түрэл хэлэндэе түшгэ-лэн...» Е. Голубев «Имэ хүн байһан юм». 4-дэхэ нюурта—Нютаг нютагай һонин, СОНОСХОЛ Тилографид тусхай цинкын дуталдаһанһаа үлэмжлал, монгол хэлэнэй хэһээл хараалагдан сагтаа үгтэбөгүн.

Сагаан эдэн хэшигтэй

ХҮШЭРХЭН САГТА ХҮДЭЛЖЭ БАЙБАШЬЕ...

(Республикын дүрбэн мянгатан-хаалишадтай заншалта уулзалга-зүблөөнөө)

Бүн гэжэмнай үдэр бүриг абажа, үдэр бүхэнд худалдаанда гаргагдаж байдаг, лүн зонинэ эдэ хоолоор хангалдаг шухала нуури эсэлдэг продукт ха юм даа. Мүн энэнинэ ехээр үйлдвэрлэсэн, худалданнаа ажахуудай экономико, мүнги саншы нилээд дудыдаг байна.

Эгэл нимнэээ һу хаалине дээшлүүлж талар хаалина, малшад дунда мурьсо үргэн дэлсэтэйгээр дэлгэрүүлж, түрүүшүүлэй ээргыне олошоруула зорилготойгоор найма-юуэн жэлэй саана түрүүн гурбан мянгатанай республикын клуб бии болгодожо, жэл бүхэндэ тэрэнэй гашуудай заншалта уулзалга-зүблөөн үнгэргэгдэдэг болоо һэн.

Тобшолон хэлэхэдэ, энэ мурьсөөнэй үүргэ нүлөө, аша үрэ яһала ехэ байгаа гэжэ үнгөрһөн жэлүүдэй дунгүд гэршлэн харуула. Хэрбээ 1984 ондо республика соо 4 ферма, 79 хаалишад үнээн бүринөө 3000 килограммнаа дээш һу хааннаа, 1986 ондо 42 ферма, 478 хаалишад энэ хэмжээндэ хүрөөд байгаа. Энээнэй ашаар бүхы дээрэ һу үйлдвэрлэгэ харна байса дээшлүүлэгдэжэ эхилэн юм.

Харин һүүлэй хоёр жэлдэ бүхы орон соо экономика байдал доройтожо, үйлдвэрийн үрэ дунгүдшы хаа хаанагүй доошоло, энөн малшад, хаалишадтай ажалдашы мүү нулоо үзүүлэ. Тэрэннээ болжо, республикын бүхы ажахуудата һу хаали эрд доошолоо. Үнээн бүринөө жэлдээ 3000—3500 килограмм һу хаан фермүүдэй, хаалишадтайшо тоо үсөөрһөн байха юм.

Тингэжэ гахсан үнгөрһөн жэлдэ, урда жэлэйнтэй саасуулагда, үнээн бүрин һу хаан алар 300 шахуу килограммаар доошолоо бишуу.

Нимэ орбо бэрхэтэй эрхэ байдалдашы харюусалга, оролдоогоо худалдангүй, эршэмтэйгээр худалһэн ажахууд, фермэнүүдэй коллективүүд, түрүү хаалишад һаин үрэ дунгүдшы туйлана. Жэшэнь, нёдондо республика соо оройдоол 5 ферма үнээн бүринөө 3500 килограммнаа дээш һу хаанаа, 30 түрүү хаалишад 4000 килограммай хилэ дабаа. Ушөө дахин дабтан нэрлэхэдэ, Ивалын районой хуралсалай «Байгал» ажахын хаалишад Г. В. Вторушина, Н. П. Роднонова, Прибайкалин районной «Нестеровский» совхозой хаалишан В. А. Картамышева гэшүд үнээн бүринөө 5000 килограммнаа дээш һу хаана, бун булаг юундэ бурьлалгагүй?

Дүрбэн мянгатан хаалишадтай хаяхан болоһон ээлжэтэ уулзалга-зүблөөн дээрэ Бурядай ССР-эй худөө ажахын министр Н. Н. Найданов элдхэл хэхэдэ, эдэ түрүүшүүлэй ажалдай ехэ амжалтанууды онсолон тэмдэглэхэ, халуун дулаан үзүүдээр магтаха зуураа, һу хаалин мал ажалда тохёолдоод байһан бэрхэтэй байдал, ехэхэн дутагданууд,

Хэрэглэгдэгүй арга боломжонууд туйлаа тогтоо.

— Нүүлэй жэлүүдтэ үнээн бүрин һу шэмьн эрд доошолһын жажуугаар, ажахуудата эхэ малайн тоо толгой үнээн үсөөрүүлэгдэжэ байна. Илангала Баргажанай, Эдвин, Кабанский, Тарбагатайн, Тунхэнэй районнуудта үнээнэй тоо ехээр хороогдоо.

Энээнэй хамта ажахуудата һу хаалин малшаа абтахаар ашаг шэмьн оройдоол 69 проценть лэ абтана. Нүүн түрүүн үбнэ тэжээлэй дутамагнаа, тэрэнинэ еһоор шанаржуулжа, шэмьтэй һаин болжо эдүүлэгдэгү дээрһэн эхэ һун дутуу абтана. Нүүгэ талаараа түрүү фермэнүүдэй, эрхэн хаалишад дүй дүршэл дээрһэн харахада, ажалай гурим, технологическа журам, ашаг үрэтэй олоо арганууды хэрэглэһэнэй ашаар тэдэнь ямаршы удириттай жэлдэ тогтууртай һаин үрэ дунгүдшы туйлана. Тэд тэднэй дүй дүршэл еһоор дэлгэрүүлэгдэнгүй. Малай ашаг шэмьне дээшлүүлжэ, үүлэриень һайжаруула зоотехническэ, технологическа юрын заабаринууды олохи фермэнүүдтэ сахигданагүй. Эгэл энээн дээрһэнэ республикын 14 районной ажахуудата нэгшы хаалишанин 4000 килограммай хилэ дабажа шадаагүй. Зарим районнуудта үнээн бүринөө 3000 килограмм һу хаан-

граммнаа бага бөшөөр нэмээхэ шухала. Тэд үсхөөрндэ табигдаха тугалнуудта ларинаань хүсэд нормоор һүнэй уулгадаагүй, үбнэ тэжээлэй еһоор эдүүлэгдэдэггүй дээрһэнэ тэдэн муртэй өөдөлнүгү, хэдэн жэлдэ бөө хүсөөгүй ябана. Тинмэ мал ятаад һу ехэтэй, тобир томо үнээд болохо даа.

Тэрэнэй жажуугаар, ажахуудай зоветмэргэлтэдэй харюусалга, оролдоогоо доошолууланнаа, тоо бүригдэхэй муугаар хэдһэнһэнэ болжо, колхоз совхозуудта һара бүри 6000 үнээд саг соогоо үржүүлэгдэггүй ябадаг. Жэшэнь, Сэлэнгин, Хурамханай, Хяатын районнуудта бүхы үнээдин 10—18 проценть саг соо үржүүлэгдэнгүй. Энэинээ болжо, үнээдин хожом болотур түрэнгүй, һубайриа. Эсэстэ ехэхэн һун дутуу абтана.

Олонхи ажахуудата үбнэ тэжээл дутамагна гэжэ байгаад, һу үйлдвэрлэгдэ нормоһоо хураггүй ехэ тэжээл гаргашална. Ушарын юб гэхэдэ, үбнэ, силос, сеенаж гэхэ мэтэ тэжээлэйн шанар муу, протениээр бага байхадаа, тэрэн үлүү ехэ гаргагдаа, малай ашаг шэмьне дээшлүүлэгүй ха юм. Срашадда үбнэ тэжээл бэлдэхэ дээрһэнэ, олоо арга, шөнэ технологи хэрэглэжэ, тэжээлэе витамин, каротин, протени элбэтэй болжо эдүүлэгдэ болоо һаа, ороһоо таряагүйгөөршы үнээдэй һу шэмьне дээшлүүлжэ арга бии.

Тэршэлэн үхэр малай үүлтэр һайжаруула, фермэнүүдтэй хүндэ худалмэринэ ойнхожоруула, үнээдыне машинаар һааха заабарине, технологиен наринаар сахиха тухай тодорхойгоор хэлэгдэ.

Гэхэтэй хамта худөөд хамтын ажахуудыне нэнэлэн хубилгаха, эмхидхэлэйн ондоо болохо аюулын хэгдэжэ байхада, һу хаалин фермэнүүд, бөө даажа гаран фермэнүүдтэ хамта туйлаа жэлдэ 3000 килограммнаа дээш һу үгэдэг үнээн болгохын туйла тэдэнинэ тугал байхаһаан эхилжэ, шөгнүүриень сүүдхэдэ 650

граммнаа бага бөшөөр нэмээхэ шухала. Тэд үсхөөрндэ табигдаха тугалнуудта ларинаань хүсэд нормоор һүнэй уулгадаагүй, үбнэ тэжээлэй еһоор эдүүлэгдэдэггүй дээрһэнэ тэдэн муртэй өөдөлнүгү, хэдэн жэлдэ бөө хүсөөгүй ябана. Тинмэ мал ятаад һу ехэтэй, тобир томо үнээд болохо даа.

Тэрэнэй жажуугаар, ажахуудай зоветмэргэлтэдэй харюусалга, оролдоогоо доошолууланнаа, тоо бүригдэхэй муугаар хэдһэнһэнэ болжо, колхоз совхозуудта һара бүри 6000 үнээд саг соогоо үржүүлэгдэггүй ябадаг. Жэшэнь, Сэлэнгин, Хурамханай, Хяатын районнуудта бүхы үнээдин 10—18 проценть саг соо үржүүлэгдэнгүй. Энэинээ болжо, үнээдин хожом болотур түрэнгүй, һубайриа. Эсэстэ ехэхэн һун дутуу абтана.

Олонхи ажахуудата үбнэ тэжээл дутамагна гэжэ байгаад, һу үйлдвэрлэгдэ нормоһоо хураггүй ехэ тэжээл гаргашална. Ушарын юб гэхэдэ, үбнэ, силос, сеенаж гэхэ мэтэ тэжээлэйн шанар муу, протениээр бага байхадаа, тэрэн үлүү ехэ гаргагдаа, малай ашаг шэмьне дээшлүүлэгүй ха юм. Срашадда үбнэ тэжээл бэлдэхэ дээрһэнэ, олоо арга, шөнэ технологи хэрэглэжэ, тэжээлэе витамин, каротин, протени элбэтэй болжо эдүүлэгдэ болоо һаа, ороһоо таряагүйгөөршы үнээдэй һу шэмьне дээшлүүлжэ арга бии.

Тэршэлэн үхэр малай үүлтэр һайжаруула, фермэнүүдтэй хүндэ худалмэринэ ойнхожоруула, үнээдыне машинаар һааха заабарине, технологиен наринаар сахиха тухай тодорхойгоор хэлэгдэ.

Гэхэтэй хамта худөөд хамтын ажахуудыне нэнэлэн хубилгаха, эмхидхэлэйн ондоо болохо аюулын хэгдэжэ байхада, һу хаалин фермэнүүд, бөө даажа гаран фермэнүүдтэ хамта туйлаа жэлдэ 3000 килограммнаа дээш һу үгэдэг үнээн болгохын туйла тэдэнинэ тугал байхаһаан эхилжэ, шөгнүүриень сүүдхэдэ 650

граммнаа бага бөшөөр нэмээхэ шухала. Тэд үсхөөрндэ табигдаха тугалнуудта ларинаань хүсэд нормоор һүнэй уулгадаагүй, үбнэ тэжээлэй еһоор эдүүлэгдэдэггүй дээрһэнэ тэдэн муртэй өөдөлнүгү, хэдэн жэлдэ бөө хүсөөгүй ябана. Тинмэ мал ятаад һу ехэтэй, тобир томо үнээд болохо даа.

Тэрэнэй жажуугаар, ажахуудай зоветмэргэлтэдэй харюусалга, оролдоогоо доошолууланнаа, тоо бүригдэхэй муугаар хэдһэнһэнэ болжо, колхоз совхозуудта һара бүри 6000 үнээд саг соогоо үржүүлэгдэггүй ябадаг. Жэшэнь, Сэлэнгин, Хурамханай, Хяатын районнуудта бүхы үнээдин 10—18 проценть саг соо үржүүлэгдэнгүй. Энэинээ болжо, үнээдин хожом болотур түрэнгүй, һубайриа. Эсэстэ ехэхэн һун дутуу абтана.

Олонхи ажахуудата үбнэ тэжээл дутамагна гэжэ байгаад, һу үйлдвэрлэгдэ нормоһоо хураггүй ехэ тэжээл гаргашална. Ушарын юб гэхэдэ, үбнэ, силос, сеенаж гэхэ мэтэ тэжээлэйн шанар муу, протениээр бага байхадаа, тэрэн үлүү ехэ гаргагдаа, малай ашаг шэмьне дээшлүүлэгүй ха юм. Срашадда үбнэ тэжээл бэлдэхэ дээрһэнэ, олоо арга, шөнэ технологи хэрэглэжэ, тэжээлэе витамин, каротин, протени элбэтэй болжо эдүүлэгдэ болоо һаа, ороһоо таряагүйгөөршы үнээдэй һу шэмьне дээшлүүлжэ арга бии.

Тэршэлэн үхэр малай үүлтэр һайжаруула, фермэнүүдтэй хүндэ худалмэринэ ойнхожоруула, үнээдыне машинаар һааха заабарине, технологиен наринаар сахиха тухай тодорхойгоор хэлэгдэ.

Гэхэтэй хамта худөөд хамтын ажахуудыне нэнэлэн хубилгаха, эмхидхэлэйн ондоо болохо аюулын хэгдэжэ байхада, һу хаалин фермэнүүд, бөө даажа гаран фермэнүүдтэ хамта туйлаа жэлдэ 3000 килограммнаа дээш һу үгэдэг үнээн болгохын туйла тэдэнинэ тугал байхаһаан эхилжэ, шөгнүүриень сүүдхэдэ 650

граммнаа бага бөшөөр нэмээхэ шухала. Тэд үсхөөрндэ табигдаха тугалнуудта ларинаань хүсэд нормоор һүнэй уулгадаагүй, үбнэ тэжээлэй еһоор эдүүлэгдэдэггүй дээрһэнэ тэдэн муртэй өөдөлнүгү, хэдэн жэлдэ бөө хүсөөгүй ябана. Тинмэ мал ятаад һу ехэтэй, тобир томо үнээд болохо даа.

Тэрэнэй жажуугаар, ажахуудай зоветмэргэлтэдэй харюусалга, оролдоогоо доошолууланнаа, тоо бүригдэхэй муугаар хэдһэнһэнэ болжо, колхоз совхозуудта һара бүри 6000 үнээд саг соогоо үржүүлэгдэггүй ябадаг. Жэшэнь, Сэлэнгин, Хурамханай, Хяатын районнуудта бүхы үнээдин 10—18 проценть саг соо үржүүлэгдэнгүй. Энэинээ болжо, үнээдин хожом болотур түрэнгүй, һубайриа. Эсэстэ ехэхэн һун дутуу абтана.

гэжэ 3000 килограмм һу үгдэн үнээдин нёдондо 5000 килограмм һу үгөө ха юм.

Кабанский районной Хандалын совхозой хаалишан Л. А. Изюрова, Мухар-Шабэрий районной Лениной нэрэмжэтэ колхозой хаалишан Г. А. Социна болон бусад үрэ хэлэһэн хаалишад оондэрингөө ажал хэрэг, мунөөдэрһингөө үрэ дунгүд, худалмэридань һаад, хэвэ, һанаа сэдхэлэеень зообожо байһан дутуу дундунд тухай дурдаа. Тусхайлаа, Харин районной «Теоригенский» совхозой үнэинэй хаалишан М. Б. Широпова ингэжэ хэлээ:

— Бидэ яһала шадал эргээрэ худалмэридань дундунд асуудалнууды илангала ехэ харюусалгагайгаар шинжхэгдэхэ ёһотой байһанин ойлгоһотой. Байгала дүтэ газар ха юм. Тэд энэ талаар ажал, худалмэридань тусайбаа ханаһанда хүрэмөөр ябуулагдана гү?

Байгал нуурыне хамгаалга туйлаар олон тоото тургоолнууды засагай дээдин зургаанууд баталан абһан байха. Эмнэй хэлдшыне юмса бэшэ. Уялгалха, «Һануула хэжэ» гэхэ нэг хэбэ «Юрэ авт» Министерстванууд, албан зургаануудай худалмэридань, байгали ашгалшадта энэинэй юрын лэ үржэ, сэдхэгдэ дүгөөр абтадагүй документүүд байгаа. Гэхэтэ талуур эдэ документүүд соо тодорхой заабари үгэдэг һэн авт?

Нүүлэй жэлүүдтэ байгали хамгаалга талаар аймаг дотор юмшыне хэгдэггүй гэжэ һаа, худалмэридань болбохоби. Дэлхэйн райсовхозой гүйсэдком үнгэрһэн сагай заншалаар байхыне оролдоо: байгали хамгаалгын хэмжээнүүдэе сессинүүдэй үзэмжэдэ гаргадаг, Байгал нуурыне хамгаалга хэмжээнүүдэй хэрэгшэ хамгаалгын хамгаалга комисси байгуулдаг һэн. Гэхэшыне хинлантэ ёһотой хинлалта бэшэ, харин нэрэ үүдэй, ёһо дүүргэхэ гэдэн удахтай һэн ха. Экономическа байдал һайжаруула талаар элдмэй үндэһэтэй элүүржүүлгын комплексно программа аймаг дотор мунөө болотур үгы юм.

Гэжэ ябашыне зарим тэднэ тодорхой туйланууд бии. Жэшээлбэ, Баргажанай модонэй комбинат ой модонэй порт һэлбэн ханбарилга. Ой модон тусхэй хэмжээлэгэ бэсүшын һаа, Байгал дээгүр сундаар зөөгдэнэ. Эрэ шөдөр модо отололоо болуулагдаа. Нүүлэй хоёр жэлэй туршада ашаанай харгы мангашлын туйла 900 мянган шахуу түхүргэ ашгалгадан байна. Баргажанай-Адагай загаланай комбинатта үйлдвэрийн үлэгдэл-уһа сээрлэхэ түхээрлэнүүд ашгалгада оруулагдаа. Байгала ондо эдэ хоолой комбинатта коллектор ханбарилгада. Шитханай совхоздо, Уланай колхоздо шэнгэн туйлын складууд хэрэглэмжэдэ оруулагдаа. Баргажанай ханбарилгын-техническэ предприятин, Баргажанай совхозой шэнэ түхэлэй мастерскойнууд бодхоогдобо. Колхоз, совхозуудта эмхинэй зүйлүүдыне хэрэглэлтэ гуримшуулагдана.

Бүхы хүсэ хүлээе гаржа худалмэридань, харын 600—700 түхээр абажа, хоолойгоо тэжээлэмжэе хүшэр болобо. Тинмэнь манай фермын бэрхэ хаалишад ондоо, хүнгэн, түйөөнэй һайнтай ажалда орохыне оролдоо.— гэжэ тэрэ хэлээ.

Мүн энэ уулзалга—зүблөөн дээрэ Ивалын районной хуралсалай «Байгал» ажахын Тубой фермыне даагша Б. М. Лубенцов, Кабанский районной Байгалой ОПХ-тай Тимлюпин фермыне даагша С. В. Зарубин гэгшэд хаалишад, малшад худалмэрийн тусхай хубсаһаар, халаад, резине гутал, бээлэй, хүнэг, һаба, һуулаа гэхэ мэтээр хангадангүй гэжэ хэлээ.

Хэды хүшэр бэрхэтэй, орбо хүндэ эрхэ байдалай тохөөлдөөшы һаа, республикын һу хаалин түрүү фермэнүүдэй коллективүүд, эрхим хаалишаднай урда мэтэ бусад нүүдтөө ашаг үрэ ехэтэй, үндэр бүтээсэтэ ажал үйлгэр жэшээ харуулаха, урагшан дахуулаха байха гэжэ энэ уулзалга-зүблөөнэй дунгүдхэе тобшолол хэхээр.

М. НАМЖИЛОВ, манай тусхай корр. ЗУРАГУУД ТУСЭРЭ: Прибайкалин районной «Нестеровский» совхозой хаалишан В. А. Картамышева; уулзалгын үедэ. А. ШАГДАРОВАН фото.

Алдарт Байгала аршалан хамгаал

ИИГЭН-ТИИ ХАНДАБА

Баргажанай аймагта байгали хамгаалгын асуудалнууды илангала ехэ харюусалгагайгаар шинжхэгдэхэ ёһотой байһанин ойлгоһотой. Байгала дүтэ газар ха юм. Тэд энэ талаар ажал, худалмэридань тусайбаа ханаһанда хүрэмөөр ябуулагдана гү?

Байгал нуурыне хамгаалга туйлаар олон тоото тургоолнууды засагай дээдин зургаанууд баталан абһан байха. Эмнэй хэлдшыне юмса бэшэ. Уялгалха, «Һануула хэжэ» гэхэ нэг хэбэ «Юрэ авт» Министерстванууд, албан зургаануудай худалмэридань, байгали ашгалшадта энэинэй юрын лэ үржэ, сэдхэгдэ дүгөөр абтадагүй документүүд байгаа. Гэхэтэ талуур эдэ документүүд соо тодорхой заабари үгэдэг һэн авт?

Нүүлэй жэлүүдтэ байгали хамгаалга талаар аймаг дотор юмшыне хэгдэггүй гэжэ һаа, худалмэридань болбохоби. Дэлхэйн райсовхозой гүйсэдком үнгэрһэн сагай заншалаар байхыне оролдоо: байгали хамгаалгын хэмжээнүүдэе сессинүүдэй үзэмжэдэ гаргадаг, Байгал нуурыне хамгаалга хэмжээнүүдэй хэрэгшэ хамгаалгын хамгаалга комисси байгуулдаг һэн. Гэхэшыне хинлантэ ёһотой хинлалта бэшэ, харин нэрэ үүдэй, ёһо дүүргэхэ гэдэн удахтай һэн ха. Экономическа байдал һайжаруула талаар элдмэй үндэһэтэй элүүржүүлгын комплексно программа аймаг дотор мунөө болотур үгы юм.

Гэжэ ябашыне зарим тэднэ тодорхой туйланууд бии. Жэшээлбэ, Баргажанай модонэй комбинат ой модонэй порт һэлбэн ханбарилга. Ой модон тусхэй хэмжээлэгэ бэсүшын һаа, Байгал дээгүр сундаар зөөгдэнэ. Эрэ шөдөр модо отололоо болуулагдаа. Нүүлэй хоёр жэлэй туршада ашаанай харгы мангашлын туйла 900 мянган шахуу түхүргэ ашгалгадан байна. Баргажанай-Адагай загаланай комбинатта үйлдвэрийн үлэгдэл-уһа сээрлэхэ түхээрлэнүүд ашгалгада оруулагдаа. Байгала ондо эдэ хоолой комбинатта коллектор ханбарилгада. Шитханай совхоздо, Уланай колхоздо шэнгэн туйлын складууд хэрэглэмжэдэ оруулагдаа. Баргажанай ханбарилгын-техническэ предприятин, Баргажанай совхозой шэнэ түхэлэй мастерскойнууд бодхоогдобо. Колхоз, совхозуудта эмхинэй зүйлүүдыне хэрэглэлтэ гуримшуулагдана.

Бүхы хүсэ хүлээе гаржа худалмэридань, харын 600—700 түхээр абажа, хоолойгоо тэжээлэмжэе хүшэр болобо. Тинмэнь манай фермын бэрхэ хаалишад ондоо, хүнгэн, түйөөнэй һайнтай ажалда орохыне оролдоо.— гэжэ тэрэ хэлээ.

Мүн энэ уулзалга—зүблөөн дээрэ Ивалын районной хуралсалай «Байгал» ажахын Тубой фермыне даагша Б. М. Лубенцов, Кабанский районной Байгалой ОПХ-тай Тимлюпин фермыне даагша С. В. Зарубин гэгшэд хаалишад, малшад худалмэрийн тусхай хубсаһаар, халаад, резине гутал, бээлэй, хүнэг, һаба, һуулаа гэхэ мэтээр хангадангүй гэжэ хэлээ.

Хэды хүшэр бэрхэтэй, орбо хүндэ эрхэ байдалай тохөөлдөөшы һаа, республикын һу хаалин түрүү фермэнүүдэй коллективүүд, эрхим хаалишаднай урда мэтэ бусад нүүдтөө ашаг үрэ ехэтэй, үндэр бүтээсэтэ ажал үйлгэр жэшээ харуулаха, урагшан дахуулаха байха гэжэ энэ уулзалга-зүблөөнэй дунгүдхэе тобшолол хэхээр.

М. НАМЖИЛОВ, манай тусхай корр. ЗУРАГУУД ТУСЭРЭ: Прибайкалин районной «Нестеровский» совхозой хаалишан В. А. Картамышева; уулзалгын үедэ. А. ШАГДАРОВАН фото.

Мүнөөдэр ханаемнай зобоно

ШАХАРДУУ БАЙДАЛЫЕ ХАМТААРАН ДАБАЯЛ

Орон доторнай хаанашы хүндэ, бэрхээлэтэй байдал тохөөлдөө байна гэжэ булта мэдэнэбди. Нимэ хэсүү сагай эрхэд байхада, хүнэй зүрхэ сэдхэлэй, ухаан болодой байдалда нулоо үзүүлдэг жэлэй хэрэгтэй гэшэ гү? Яаха аргагүй ааб даа. Гараад байһан жэлдэ манай газрын уншадтай тоогой олошорһон ушар энээнэй гэршэ болжо үгэнэ. Районной газрын редакцияда хүниуд саг үргэлжэ хонхоодожо байдаг. Энэндэ байсамаар. Гэбэшы сарһанай хомер болоһон ушарһаа уншадтайнай захил хүсэд бөөдүлдэгдэ аргагүй болоод байна.

Манай райондо ород, буряад хэлэн дээрэ «Ярууна», «Улан-Туяа» гэдэг газет нүүд гарадаг. Илангала «Ярууна» газетые бөдөрдэг зон олошорһон байна. Эмнэй газетын худалмэридань ажалдай оролдолһын, зөхөөхы ажалайн үрэ ха юм. Аймагай хүн зоний, уншадтай гүйлгээр Яруунын райсовхозой сессид дээрэ газетэдэ «Ярууна» гэжэ нэрэ үгтөөд, хөбөлзлэй 0,5 хуудан болохо газет гаргаха гэдэн шинд хөбөри абһан байгаа. Мүнөө сагта саарһанай хомерто, үнэтэйдэ нимэ шахардуу байдал тохөөлдөө. Редакцин худалмэриданьд тоо урданайгада орходоо хураггүй үсөөн болоһонхй. Тинмэнь редакциин зүгөө газетын гэгэ түрүү бөшгэ соо уншадтаа хандаа һэмди. Нилгатайногайнтаа һонинүүд тухай мэдээсэти, өөһэдынгөө һанамжа. дурдалнуудаар хубаадагты гэжэ уралабади. Буряад хэлэ болоһон литература заадаг баһанартай, мүн уран зөхөөлой кружогуудай гашуудтай, гуураһаа гуршажа эхилһэн һургуу-

лин оюутан буряад хэлэнэй ба литературын олимпында дээрэ уулзажа, хөөрдөө го хэ һэмди. Бидэ газетын нэгэ номерыне хоёр хэлэн дээрэ гаргажа болохогүй гээд тоолонобди. Юундэб гэхэдэ, ород хүн буряадаар уншажа шадаха бэшэ. Нөгэ хуудан дээрэ, эгээл заахан шрифты хэрэглэн, газетынгээ талмайен али болохоор алман, һонин материалнууды сугдуулжа бэлдэд, буряад хэлэн дээрэ газетгээ гаргажа байнабади.

Һаяхан орбо хүндэ асуудал хэлэхэ холбоонойд табига гэшэ: Нөгэ газетые уншадтаманай абаһалжа үгөөһынгөө түйөө 23 мунгэ эрибэ бишуу. Гарагай туршада гурба дахин газетэ абаһахадаа, горитонхон мунгэ абаха болоно. Эндэ бэл арга хургаа бөдөрхэ багтай болободи. Газетэ таргалтын түйлэрине бага болгоходоо, транспортнэй түйлэрине мүн лэ доошолуулаха болонобди. Тинхэдэ гурбан хууданатай, зурган иноуртай газетэ ород хэлэн дээрэ, нэгэ хууданатай, хоёр иноуртай газетэ буряад хэлэн дээрэ барлаад, гарагай һүүл багта, амаралтын үдэр захил хэгшэдэй абажа уншахыне эльгээхэ болонобди. Тингэжэ эдэ бүхы гаршануудэ алмаха болнобди. Уншадтай манай байдыне ойлгохо бээ гэжэ һанганда.

Мүн материална тэдхэмжэ үзүүлдшыне туйла районной хэдэн эмхи зургануудтай ба предприятинуудай худалмэриданьд хандаа байда. Эндэ иногай уран зурааша, «Палитра» гэжэ кооперативне хүтлэбэри-

Хонин ажалнай хэр хүжөөгдэнэб?

БУЛТАНАЙ ХҮСӨӨР БЭЛУУЛХЭБДИ

Хун сагаан Хонин жэлнай үнгэржэ, орондын Бишэн жэл морилохо ербэ гээшэ. Бү өэрэ Бишэн жэлтэй хүн болоноб. Буряадаараа хорин тогатай боложо ябанаб. Энэ орбтой жэлнай ямар байханы гээшэб? Дэлгүүрэй харилсаанай үедэ, сүлөөтэ сэнгүүдэй оршон байдалда Бишэн жэлнай хүшэрхэн байханы гээшэ. Тэд хайшан гэхэб даа. Бидэ, малшад ямаршыне хүндэ хүшэр жэлдэ ажаллажал гарадаг гү гээшэ ха юмбибди. Манай худалмэринэ хэн ерэдэ хэхэ һэм.

Хонин ажал эрхилжэ ябан хүн хадаа хэжэ ябан худалмэридань тухайгаа хэды хэн үгөөр дурдаха, хэлэхэ гэдэн хүсэлэнтэйб. Хун сагаан Хонин жэлдэ манай бригада урда табиган зорилгонуудта дүүргэжэ шадаа гээшэ гү, али үгы гү? Үнгэрһэн сагаа «эрбэн» хараад, шүүмжэлхы шөнжэ түгээр шөнжэлээд үзэбэл, нимэрхүү байна. Нёдондо жэлнай хүндэжэн жэл байшоо. Үбнэ худалмэридань дутамагна тугал бэлдэд, Тинмэнь тугал абалтын, һуудлэн залуу малаа түлжүүлжэ үдөө ехэл зобохона, туйлаха сагнай хүржээ

ерээ. Хүшэр хүндэ сагай болошыне һаань, абанан хургадаа бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ тушаахыне оролдообди. Энэ үблөө али эргээр үнгэргэжэ байна гэшэбди. Үнгэрһөн зунай, намартай үедэ отарынгаа эхэ хониндо өөһэдынгөө хүсөөр жэлнай бэлдэхэ һэмди. Бригадтаманай Сахандай гэжэ газарта 65 шахуу гектар нүдэ сабиалан даалгагдаха үгтэнхэй. Тэрэн дээрһэнэ бүхиде 520 гарап центнер үбнэ хуржаа абаа һэмди. Юрэдөөд, нарата үдэрнүүдэ һамбаашалан, һайн шарнартэй үбнэ бэлдэхэдэ гэдэн хониндо бэлдэхэдэ гэдэ булгадаа хабаадабади. Нанаһанайн нүхэр Зандраа автамашинан жолоошон фермагэлтэй хүн юм. Тинмэнь тэрэ «Владимирец» түхэлэй бишхан трактор нүдэ долоодо, бидэнэ хойноо дахуулаад, үбнөө сабанан, тарманай, һурилһэн байна. Нёдондо жэлдэ бидэ түбүүшынхэе хургалһан эмэ зунаг хониндоо хараалһан соогоо түл абажа шадаагүй. Тэрэннай харамтай байшоо. Зүгөөр ноһо хайшалжа

Хон

Эрдэм хуралсалал шэнэ шатада

ЭГЭЭЛ ЗҮБ ЗАМ

Уулам дэбисхэр дээрэ оройдоол 2 мянган тоотой зон ажанхуудаа, хоорондоо харилса холбоогоо, сөболоо, ёһо заншалнуудаа алдажа, мөртөжэ байһан ушар ойгосотой болоно. Гадна КПСС-эй аяар 70-аад жил соо ябуулжа байһан экономикача болон социаль, на политика горитой хойхолд хургаһан юм.

Хэзэ талһаа, тэдэнэй үхи-бүүдэе хүргэха талаар яһала эхэ хүдэлмэри ябуулагдадаг хэсн. Шэнэ хургуулинууд, интернэт хургуулинууд баригдажа байгаа. Иашадэй бусаднуудаа хуибуу олон хонсогор асаргадаа, эрдэм хургуули гардаг хэн. Ингэжэ ортонгуудай үхибүүд түрэн аарданигаа заншала ажал хургуудад, соёл болбосорлоһоо талдуулагдадаг байгаа. Гэхэ зуур, түрэл гаралдаа дургүйгөөр хүмүүжэдэг хэн.

Хэзэ классуудай нэгэн соонь гү, хойртонь гү гансал ортон үхибүүд суглуулагдаха ёһотой гэхэ дээрэ хэлэ хэм. Имиз ушарта ортон үхибүүд дээрэ хургуулинуудта оронгүй, гансал ядалагдаха болхоо гэхэ зэмшэ байжа магадгүй. Миний ханадаа, эндэ аймшгай юумэн угы.

Тусхай классуудта хураһан ортон хуибууд, басагад түрэл арадаа хабартай зүлүүнүүдэ гүйсэд мэдэжэ байха зэрэгтэй. Тимхээ тэдэнэр тусхай институтта туруушын тусхайн абтаха ёһотой ха юм. Жэжээтэй, Зүүн зүгэй арадуудай институтта.

«ИИМЭ ХҮН БАЙХАН ЮМ»

Манай Байгал шадар граждандайн эдэбхитэйгээр хабартаа, бэлмэгтэй уран эрхөөшлө И. М. Новиковын 1920 онуудай һуул багээр элдэжэ байдагдуудай харууһан зохиолуудыг бэшэжэ, олоһон мэдэжэ болоһон байгаа. Энэл үедэ «Чингис хаанай үри» һадаһан гэжэ литературатай сценарий бэшэжэ, 1937 ондо тэрэнь туужа болгоно. Уданыһаа гүй тэрэ бэшэн зохиолуудайн дагдгаа түлөө худалдаа хардангаа, түрэмдэ хаагдаа. Энэ номоо харамашы тэрэ үрдэжэ юм.

Тэрэ үедэ баһал мэдэжэ болоһон режиссер В. И. Пудовкин эзэниһэн уншажа эхэ нохиорһон, шэнжэлһэн байгаа. Уданыһа тэрэ энэ зохиолоорай фильм буулгаха гэжэ болдоо хэн. Урдань А. М. Горькин «Эхэ» гэхэн романээр кино буулгажа, эхэ амжалта туулаһан, зохиохо амжалтаа эхин соо байһан хүн байгаа.

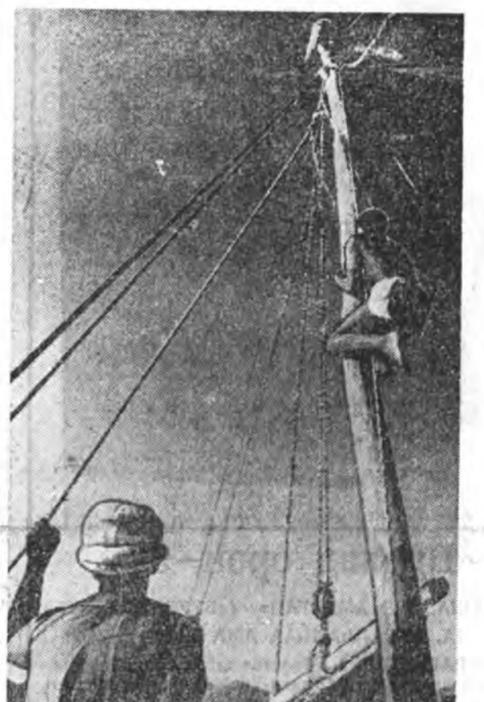
Тэрэ үеһэнгээ түүхэтэй үйлэ хэрэгүүдэ буулгажа, эрдэдийн үетэндэ харуула гэхэн үндэр эрмэлзлэлтэйгээр Пудовкин ажаллажа байгаа бшуу. Тэрэнь «Конец Санкт-Петербурга» гэхэн кино олоһон баһал һайшагдаһан байха.

ТҮРЭХЭН ДАЙДА, ТҮРЭЛ ХЭЛЭНДЭЭ ТҮШЭГЛЭН...

(Охругой хурагшадтай түрүүшын олимпиадаһаа)

дунда хургуулини 7-дохи класс хурагша Марина Гомбожапова шүлэгшэдэй дундаһаа шангай хоёрдохи хуурида гараба. Тимхэдэ, Улаан-Одоной дунда хургуулини 9-дэхи класс хурагша Дулма Эрдынеева үгүүлэл зохиохо талаар һайн сэгнэлтэдэ хүртэжэ, хоёрдохи хуурида гараба.

жэ романай худхар, Булад Батаболотов — поэт Владимир Намсараевай «Аяа хайрара» гэжэ номой худхар, «Юда Жалсанова Салжуря» нутагай поэт Цыденовэй зохиохо ажал тухай хүдэлмэринүүдэ үндэр хэмжээндэ бүтээжэ, шангай хууринуудта гараба. Мүн Дуларма Найдарова, Дулма Тучинова гэгшэд уран зохиолдо Жамсо Тумунов, Арслан Жамбалон гэгшэдэй зохиолуудаар хүдэлмэри хэжэ, һайн сэгнэлтэ абабад. Буряад хэлэн болон литературатур округтой үнэгэрэгдэлэн түрүүшын олимпиада — эдир хэтэнэймшай оюун бэлмэгчэ, багшанар, хүмүүжүүлэгшэдэй энэ талаар хэжэ байһан ажал хүдэлмэри гэршэлбэ. Хаана хэлэ бэлмэгтэ, ёһо заншалаа хайратайгаар ханддаг байнаб, тэндэ энэ ажал урагшатай ябуулагдана.

Америка руу тэрэдэхэ гэжэ шидэһон Гатлин эрхэтэд үзэлэй эхэ бэрхшээл зоболонгуудыг гаталха баатой болоно. Гатли США хэбрыг гансал уран харгы холбодо юм. Харин даһае гаталан гараха гэшэ аюулай байнгүй явахд даа. Гэбшы тэрэдэхэдэ акулануудыһаа, шанга шуурганһаа, далайн тоногшодыһаа сэнгүн, замда гараха баатой болоно. Француз фоторепортер Жан-Бернан Шовел тэрэдэхэ шидэтэй нэгэ ошосоо олууһан, эдэ сулыг ошорхойлһон нүүдэ эхинһэн ошэ хүрэтэр гаталалһаа, репортаж бэлдэжэ хэн.

44 хүние һуулаһан хуушаржа яндаршанан огосо Флоридада харгы замаа түгээжэ һанааттай байбашы, һанаала хүсэлдүүлжэ шаддагүй. Далайн эрьмэ хамгаалагд албан тэрэдыгшэды хэлэжэ абангүй. Кубада оршодог США-гай далайн эрэгтэй албайн Гуантанамо бааза руу элгээдэ. Тэрэдыгшэд тэндэ сүүдэй шиндэбэри хэлэжэ ёһотой. Политиксэ тэрэдыгшэд гэжэ тэдэниһэн мэдэрхэ гү, али гэрэ тэбь һоортог элгээжэ гү? — мэдөө дэрэ мэдэгдэнгүй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэрэдыгшэдэй огосо аюулайтэй замдаа бэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фоторонико.

Ульгэршэлэй хоорондо үнэгэрэгдэлэн уридаһаа Улаан-Одоной дунда хургуулини хурагша Абарзалиева өөрингөөр зохиоһон «Алан галуун, ноён хубууш» гэжэ үлгэр эрхич мээр уншажа, ошо урдалба. Ага-Хангалтай дунда хургуулини хурагша Сэндэ Дашин-Мамеа «Убгэн Жэбжээнэй мэрэгэн» гэжэ үлгэрһөө хэлгэ шалабартайгаар гүйсэдэжэ, шангай хоёрдохи хуурида гараба. Энэл хургуулини бүлэг басагад «Аламжа Мэргэн» гэжэ үлгэрһөө хэлгэ шалабартаар уншажа, харгалшадэй болон жюриин үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Эдир уран гартанай уридаһан баһал нохиортойгоор үнэгэрэ. Алта, мүнзгэн, түмэр дээрэ юумэ һилдэгшэ Шандалини дунда хургуулини 9-дэхи класс хурагша Бальжинма Дамбаев бусадһаа буюу байба. Тэрэ уран гартай шүлэг, үгүүлэл зохиохо һүбэлгэн хуибуу юм. Хоёр жэлэй урда уран бэлмэгтэнэй республиканска харгалһанда тэрэ хабадалсажа, шангай гурбадахи хуури эзэлэ хэн. Мүн Шулуутайн дунда хургуулини хурагша Цырен Тамжитов, Түмэн Болотов, Амигшааши дунда хургуулини хурагша Бадида Ринчинова, Аргалини дунда хургуулини шабн Бэлдэг Людофа гэгшэд уран гартанай хоорондохи мурьсөөндэ шангай хууринуудта гарабад.

Уран зохиолд шэнжэлэгшэдэй хоорондо үнэгэрэгдэлэн мурьсөөн олоной нохиорхон тэрэ. Улаан-Одоной дунда хургуулини хурагша Цырема Лодонова «Нютагаа унгалгаша» гэжэ хүдэлмэрингөө түлөө округтой олимпиадын нэгдэхэ шанда хүртэбэ. Энэ хурагша шэнжэлэлтэ зохиолоо һайнаар шуудалһаа талаар, тэрэндэ мэрэгшэ түгэс сэгнэлтэ, уран зохиолшын урда табинан хүсэл зорилгы олонодо эмириүүдэ шадда гэжэ хэлдэгтэй. Һүдэлгэн дунда хургуулини хурагша Алда Назарсадаева, Сэсэг Дамбаева гэгшэд тэдэндэ үгтэнһэн ажал эрхичээр бүтээжэ, шангай хоёрдохи хууринуудта гарабад. Баярма Цыцкова уран зохиолоо Жамсо Тумуновай «Нойрһоо һэрһин тал» гэжэ

ТОМСК. 1-дэхи тонохо ушарнууд олошорно. Хотын эхнэ гурим хамгаалагд зургануудта имиз дохоннууд ороно. Гадна тоногшод һэшхэлгэй болоһонхой. Бодоод үзэ даа, хэнээрэй үхибүүгээ хэрдэ минутаар магаан соо эрхэдн эбха зуурны, тэрэниһэн дэгэл, малгай, гутал тайлаад абархархна. Ушөө нэгэ ушарта эрэ эхэнэр хоёр газаа абанан басаганай малгай булжажа абанан байна. Гудамжада ябгашдаг сүхалаа хүрээдэн, тоногшод зангад эхэнэ. Харин милицидэ ороод байхадэ, эһэлднмшай үхибүүд үмдэхэ хубсаһагүй гэхэн шалтгаар бэрбэ.

РОСТОВ-на-ДОНУ. Ноёд һайдай урда һайһардаг хүнүүдэ Х. эхэнэр шадмаараар мэхилдэригшэд адли тэрэниһэн мэхэ тоо иерни юм. Эхэнэр томо предпритида хонхолоод, хүтэбэрлэгшын бэрэ, обог болон ямар сагта ажалдаа байдаггүйһэн мэдэжэ эбадаг хэн. Нүүлээрнэ тэрэ ноёной секретерин талһадаа ороон, худалдаа наймаанай баязын хүдэлмэрилэгшэд гэжэ хэлдэ, «өөрөө» намда хоомодой шухай имиз, тимэ юумэ сажа хэн, тэрэниһэн түргэн худалдажа эбха хэрэгтэй гэжэ ойлгуулагдай байха. Невендо һайһардаа дуратайшуул мүнзгээ түргэн гаржа, үгөө эб даа. Тимхээ Х. тэрэ хүнтэй машинада һуужа, худалдаа наймаана бааза гү, али универмаг хүртээр ошоод, хэрэгтэй бараа эбад эрэтэрин машина соо хүлээдэг һуугтэй гэжэ гуйһанһаа һуулар... мур сараагүй үгы болошодог хэн.

«Бүхэ ноёд албан тушаалаа хэрэгшэд, хэрэгтэй бараагаа хуули бусар эбжа һуранхай. Тимхээ эб ходо зорһондоо

частьнууды, барилгын материалууды, промшловна ба эдэ хоолой эд бараае түмэр замһаа эхээр хулгайлажа шадда. Тэдэ хомой хоёрдо байһанда баригдаа ха юм. Мунһаа эдэ бүтэ сүүдүүлгэй, боринхой абашаһан байна. Гордойихэ прокурорыг сүүлгээ гэжэ оролдоно. Тэдэ тэдэ талһаа гуйһаагүй хүнүүд бугаар замһаа, түргэн тэрэдыгшэ шадда хэн.

ГЭМТЭ ЯБАДАЛНУУД ОЛОШОРНО

Уран зохиолд шэнжэлэгшэдэй хоорондо үнэгэрэгдэлэн мурьсөөн олоной нохиорхон тэрэ. Улаан-Одоной дунда хургуулини хурагша Цырема Лодонова «Нютагаа унгалгаша» гэжэ хүдэлмэрингөө түлөө округтой олимпиадын нэгдэхэ шанда хүртэбэ. Энэ хурагша шэнжэлэлтэ зохиолоо һайнаар шуудалһаа талаар, тэрэндэ мэрэгшэ түгэс сэгнэлтэ, уран зохиолшын урда табинан хүсэл зорилгы олонодо эмириүүдэ шадда гэжэ хэлдэгтэй. Һүдэлгэн дунда хургуулини хурагша Алда Назарсадаева, Сэсэг Дамбаева гэгшэд тэдэндэ үгтэнһэн ажал эрхичээр бүтээжэ, шангай хоёрдохи хууринуудта гарабад. Баярма Цыцкова уран зохиолоо Жамсо Тумуновай «Нойрһоо һэрһин тал» гэжэ

ТОМСК. 1-дэхи тонохо ушарнууд олошорно. Хотын эхнэ гурим хамгаалагд зургануудта имиз дохоннууд ороно. Гадна тоногшод һэшхэлгэй болоһонхой. Бодоод үзэ даа, хэнээрэй үхибүүгээ хэрдэ минутаар магаан соо эрхэдн эбха зуурны, тэрэниһэн дэгэл, малгай, гутал тайлаад абархархна. Ушөө нэгэ ушарта эрэ эхэнэр хоёр газаа абанан басаганай малгай булжажа абанан байна. Гудамжада ябгашдаг сүхалаа хүрээдэн, тоногшод зангад эхэнэ. Харин милицидэ ороод байхадэ, эһэлднмшай үхибүүд үмдэхэ хубсаһагүй гэхэн шалтгаар бэрбэ.

РОСТОВ-на-ДОНУ. Ноёд һайдай урда һайһардаг хүнүүдэ Х. эхэнэр шадмаараар мэхилдэригшэд адли тэрэниһэн мэхэ тоо иерни юм. Эхэнэр томо предпритида хонхолоод, хүтэбэрлэгшын бэрэ, обог болон ямар сагта ажалдаа байдаггүйһэн мэдэжэ эбадаг хэн. Нүүлээрнэ тэрэ ноёной секретерин талһадаа ороон, худалдаа наймаанай баязын хүдэлмэрилэгшэд гэжэ хэлдэ, «өөрөө» намда хоомодой шухай имиз, тимэ юумэ сажа хэн, тэрэниһэн түргэн худалдажа эбха хэрэгтэй гэжэ ойлгуулагдай байха. Невендо һайһардаа дуратайшуул мүнзгээ түргэн гаржа, үгөө эб даа. Тимхээ Х. тэрэ хүнтэй машинада һуужа, худалдаа наймаана бааза гү, али универмаг хүртээр ошоод, хэрэгтэй бараа эбад эрэтэрин машина соо хүлээдэг һуугтэй гэжэ гуйһанһаа һуулар... мур сараагүй үгы болошодог хэн.

«Бүхэ ноёд албан тушаалаа хэрэгшэд, хэрэгтэй бараагаа хуули бусар эбжа һуранхай. Тимхээ эб ходо зорһондоо

частьнууды, барилгын материалууды, промшловна ба эдэ хоолой эд бараае түмэр замһаа эхээр хулгайлажа шадда. Тэдэ хомой хоёрдо байһанда баригдаа ха юм. Мунһаа эдэ бүтэ сүүдүүлгэй, боринхой абашаһан байна. Гордойихэ прокурорыг сүүлгээ гэжэ оролдоно. Тэдэ тэдэ талһаа гуйһаагүй хүнүүд бугаар замһаа, түргэн тэрэдыгшэ шадда хэн.

Днестр шадэрхи байдалыг гуйһаагай болгохо шгэлгэлтэй байха гэжэ Молдовын МВД энэ ушарыг тодорхойлоно. Республикын полиц прокурорыг хулгайлан хүнүүдэ бэдэржэ байһаа.

ЯРОСЛАВЛ. Ажабайдалдамай үдэр бүр урдан түргэн өрбөжэ болгодо байдаг хубилгатуудта даданхайбди. Гурбан тоотой мүнзгэй бин болгодо хэмшэ гайгаһагүй. Облестин районой түбэй нэгэ хүн эзэниһе ойггожо эбадад, дэлһүүр дээрээ эб мяха худалдаа, «бөхадэ», 500 түхэригэй мүнзгэ үгөө хэн.

ИТАР ТАСС-ай мэдээлнүүдээ эбгаба.

